

CAPUT VI.

DE IMPEDIMENTIS MATRIMONII.

Leges impedimenta matrimonii statuentes sunt duplicis generis: aliae enim sunt tantum prohibentes, aliae vero irritantes. Impedimenta prioris generis mere reddunt matrimonium illicitum; posteriora vero etiam invalidum. Quippe haec directe et primario ipsum contractum matrimoniale afficiunt, illumque nullum et irritum reddunt ob defectum conditionis absolute requisitae ad valide contrahendum. — Hinc articulus duplex.

ARTICULUS I. — DE IMPEDIMENTIS MATRIMONIUM IMPEDIENTIBUS.

§88. Impedimenta matrimonium mere impedientia olim sex enumerabantur, his versiculis comprehensa:

Ecclesiae vetitum, nec non tempus feriarum,
Atque catechismus, crimen, sponsalia, votum.

Sed impedimenta *catechismi* et *criminis* ex omnium tum Theologorum, tum Canonistarum consensu uti obsoleta modo habentur. Contrahebatur autem *catechismi* impedimentum ab eo, qui respondebat pro infante, quando supplebatur caeremoniae post baptismum collatum in necessitate; ex veteri enim iure oriebatur inde quaedam cognatio spiritualis, non secus ac pro patrino baptismi, quae constituebat impedimentum *impediens* in iisdem gradibus, ac cum patrino Baptismi et Confirmationis. Ex communi autem sententia (Vid. Schmalzgr. lib. 4. tit. 11. n. 67. — Giraldi ad c. 5. *eiusd.* tit. — Barbosa, *Collect. ad C. Contracto 5. De Cogn. Spirit.* n. 3., etc. in desuetudinem abiit; imo Gonzalez (*ad C. Contracto 5. De Cogn. Spirit.*) duas ea de re affert S. Congr. Declarationes.

Impedimentum autem *criminis* poena quaedam erat ex veteri iure quibusdam gravioribus criminibus imposita, qua nempe reus prohibebatur a quovis matrimonio cum quavis persona contrahendo vel omnino, si caelebs esset, vel post coniugis mortem, si coniugatus. Crimina autem eiusmodi erant 1° incestus (1): — 2° raptus alienae sponsae ad pertur-

(1) Reliquis praetermissis, haud erit inutile, quin et omnino praestabit de impedimento *incestus* nonnulla subiicere, quorum oblivio, ut videtur, tenebras haudquaquam modicas quibusdam gravis mo-

menti quaestionibus apud recentiores scriptores affudit (*).

(*) Duplex circa incestum quaestio institui potest: 1° an incestus et quinam fuerit et etiamnum sit impedimentum im-

bandum alienum coniugium, itemque consensus sponsae in eundem raptum; — 3° Uxoriciidium iniuste ac privata auctoritate patratum; —

pediens matrimonii cuiuslibet contrahendi: 2° an incestus admissus inter consanguineos aut affines, qui secum ipsi matrimonium velint contrahere, sit in supplicii libello, quo dispensatio petitur, enarrandus. Haec altera quaestio est a priori independens; in hoc enim iam non de impedimento agitur, sed de conditione requisita ne petitio sit subreptitia, ut idecirco obligatio huius incestus exponendi duraverit, etiam cessante impedimento impediente (cf. dicenda *de dispensationibus*). Porro quae haec Ball. docet, valent dumtaxat pro 1^a quaestione.

Ac primo quidem non convenit inter Doctores, quosque, cum agitur de poena incestuosus per sacros canones inflicta, de nubendi scilicet impedimento, sese protendant *incestus* significatio. Mitto nunc, quod contra alios plerique statuunt, non comprehendi hac lege commercium, quod inter personas *legali* tantum aut *spirituali* cognatione coniunctas intercesserit. Sed in super controvertitur, num poena ista etiam incestum cum persona *consanguinea*, an vero solum *affini* patratum afficiat. Praeferendam autem esse sententiam, quae negat, poenam extendi ad incestum cum *propria consanguinea*, propugnat Schmalzgrueber (lib. 4. tit. 13. n. 27-29.) cum S. Thoma, S. Antonino, Turrecr., Sanchez, Laymann, etc. *Ratio est* (inquit), *quia huiusmodi incestuosi a coniugis contrahendis nullibi expresse arcentur; textus enim in contrarium allegati solum loquuntur vel de incestu cum consanguinea uxoris aut sponsae, vel de incestu quidem commisso cum consanguinea propria, sed a cuius consuetudine delinquens monitus destitit, ecclesiasticae potestati non paruit; unde cum poenales sint istae leges, ad incestum commissum cum propria consanguinea sine contumacia*

et ecclesiasticae potestatis contemptu, inhabilitas ad contrahendum cum alia matrimonium in poenam huiusmodi delinquentibus iis iuribus statuta, extendi non debet. Idipsum propugnari reperies a Pirhing (lib. 4. tit. 13. n. 7.), Engel (lib. 4. tit. 13. n. 3.), et Bonacina (*De Matrim.* q. 3. punct. 14. n. 10.), qui et plures alios allegant.

Controvertitur item inter Doctores, quemnam gradum attingere debeat incestus, ut praedicta poena incuratur. Et Thesaurus quidem (*De Poen. Ecc.* part. II. V. *Incestus poenae* n. 5.-6.) licet fateatur, aliter sensisse plures Doctores iuxta *probabiliorem sententiam*, contendit nihilominus, poenam *ad omnem copulam incestuosam etiam sine matrimonii figura extendi*. Quam in rem allegare non dubitat cap. 5. *De Ref. Matr.* sess. 24. *Conc. Tridentini*, quod reipsa nihil huic pertinet; sicut etiam Sanchezium invocat cum Gutierrez et Garcia, qui in locis ab eo indicatis nihil eiusmodi habent; quin potius oppositum Garcia (*De Benef.* p. 8. cap. 3. n. 34.) aperte tradit. Caeterum Schmalzgrueber (l. c. n. 8.-9.) prolixum afferens Canonistarum catalogum contra statuit, non ultra primum aut secundum gradum eam poenam incurri. Quinimo Pichler (lib. 4. tit. 1. n. 92.) incestui in primum tantum gradu hunc tribuit effectum, ut nullum deinceps matrimonium contrahi licite possit.

Verum quod maxime hic interest animadvertere, illud est, veram hinc nobis originem, rationemque aperiri praxis illius, quae circumstantiam *incestus* non tacendam praescribit, si quando dispensatio petatur ad matrimonium inter affines, aut consanguineos contrahendum; unde et manifeste patebit, eurnam haec *subreptitia* habita fuerit, si circumstantia illa silentio suppressa fuisset.

Missi enim nunc pauci quidam e recen-

4° Presbytericidium, idest iniusta sacerdotis interfectio; — 5° malitiosa propriae prolis susceptio ex baptismo, ad impediendam scilicet debiti

tioribus fiant, qui rationem huius controversiae penitus, ut videtur, ignorantes, rationem incestus necessario exprimendi in eo quaerunt, quod haec circumstantia difficiliorem ad dispensandum reddat Pontificem, maioremque compositionem secum inferat. Optime his reponit Vinc. De lustis (*De Dispens.* lib. 1. cap. 4. n. 322.), *tantum abesse, ut Pontifex ex huiusmodi copulae expressione difficilior reddatur ad dispensandum, dum non ex fraude, sed ex humana fragilitate habita sit, ut potius dicendum videatur, ex d. expressione facilius moveri, attentata probabili ac fere certa consequentia scandalorum, quae ob dictam praecedentem copulam ex dispensationis denegatione possent verisimiliter exoriri, ut bene advertunt Pontius, Caevallas, Escobar, Rodriguez, Diana etc. Et sic videmus, quod in proximioribus gradibus (nempe infra secundum), in quibus regulariter non admittuntur causae angustiae loci, defectus dotis... et aliae similes, tamen in his proximioribus gradibus (licet in illis Conc. Tridentinum prohibeat dispensari nisi inter magnos principes et ob publicam causam) si copula exprimitur una cum diffamatione mulieris, et exinde periculum, ut innupta remaneat et gravia scandala possint verisimiliter exoriri, nisi matrimonium inter ipsos oratores contrahatur, Papa dispensat non solum cum personis illustribus, ac principibus..., sed etiam cum aliis infimae conditionis. Imo id est singulare, quod dum copula exprimitur, omnis alia causa cessat, ut animadvertit Pyrrhus Corradus (lib. 8. cap. 5. n. 58), ubi testatur sic de stylo Curiae servari.*

Alii rationem in eo inveniri putant, quod ubi circumstantia incestus exprimi-

tur, maior compensatio imponitur. Unde vere pueriliter P. De Carboneano (*Append. I. ad cap. 3. De Matrim. Antoine*): *Numquam (inquit) intendit Papa dispensare cum praeiudicio tertii: porro, non expressa copula, fit praeiudicium tertio, scilicet officialibus Curiae, qui ex ea suppressione fraudantur taxa, ad quam ius habent.* Responderat iam absurdae huic rationi idem De lustis (l. c. n. 326.): *Quamvis expressio copulae causa sit, cur maior compositio exigatur... id tamen non pertinet ad causam motivam..., sed in poenam copulae incestuosae, cuius absolutio una cum dispensatione super impedimento committi solet delegato. Quamvis enim incestus non sit impedimentum Pontifici reservatum, ex quo tamen oratores exprimunt se illum commisisse et petunt absolutionem ab eo, Papa... in poenam incestus oratores maiori impensa et poenitentis affligit, quia incestus vere est gravissimum crimen, gravique poenae dignum...*

Sed neque aptius huius praxis rationem explicant nonnulli alii, qui illud unum concinunt, eius circumstantiae expressionem stylo Curiae postulari. Etsi enim illud detur, quod plures negant, stylo Curiae reipsa id exigi, quod obligationem pariat; veruntamen nemo nescit, stylum Curiae, formasque servandas in dispensationum petitione tum concessione quopiam inductas fuisse iure, quod vel specialem subiectae materiae vel generalem dispensationum naturam moderatur. Ergo reipsa nihil isti dicunt, quippe inquirenda adhuc ratio superest, cur eiusmodi praxis in stylum Curiae invecta fuerit.

Neque vero difficile est hanc rationem invenire, si quidem apud Theologos et Canonistas potius, quam in compendiolis

redditionem; — 6° Poenitentia publica, quamdiu ageretur; — 7° matrimonium attentatum cum moniali; — 8° demum propriae prolis inter-

vel doctrinae vel quotidianae praxeos, praesertim recentioribus, quaeratur: copulae nimirum necessario exprimendae rationem verissimam, manifestam, atque in iure fundatam reperies inde peti, quod incestus sit *impedimentum matrimonii*, licet non dirimens, sed mere impediens: vitium vero *subreptionis*, quod irritam efficiat dispensationem super affinitatis aut consanguinitatis impedimento, ex generali illo principio exurgere, quod ubi plura intercedunt impedimenta, *subreptitia* habeatur dispensatio, si alterum eorum in petitione silentio prematur: irritam ergo esse dispensationem, si circumstantia *incestus* taceatur.

Sic itaque (ut eos tangam, qui pro hac doctrina a Barbosa allegantur *Vot. Can.* lib. 2. Vol. 17. n. 57.), Fr. Sarmiento rationem reddit (apud Barbosa): *Quia incestuosus prohibetur matrimonium contrahere.* — Petrus Ochagavia (*De Matr.* Tr. 4. q. 11. n. 4.): *Superstes (incestuosus) non potest migrare ad aliud matrimonium.* — Petrus De Ledesma (*De Matr.* q. 56. art. 4. dub. 2. diff. 2.): *quia duo sunt impedimenta.* Io. Gutierrez (*Can. Quaest.* lib. 1. cap. 15. n. 5.): *Videntur esse duo impedimenta, alterum consanguinitatis, alterum incestus.* — Sanchez (*De Matrim.* lib. 8. disp. 23. n. 7.): *Dixi, esse necesse utrumque impedimentum declarari.* — Nicol. Garcias (*De Benef.* part. 8. cap. 3. n. 54.): *Impedimentum tacitum auget expressum..., necesse est de utroque mentionem facere.* — Paulus Comitulus (*Resp. Mor.* lib. 1. q. 104. n. 2.): *Multo maius est impedimentum duplex, quam quod est simplex.* — Reginaldus (*Prax. for. Poenit.* lib. 31. n. 200.): *Si plura sunt impedimenta, narranda sunt omnia; et exinde concludit, quod debeant exprimeri suum incestum.* —

Filliucci (Tr. 10. n. 337.) negat, plures esse exprimendas in casu copulas, quia *ex omnibus actibus incestuosus oritur unum tantum impedimentum.* — Et in eandem rem Bonaeina (*De Leg.* disp. 1. q. 2. punct. 5. n. 4.): quia *non inducitur novum* (scil. praeter idem iam expressum) *impedimentum per supervenientem copulam.* — Ant. Sanctarellus (*Var. Resol.* q. 52. n. 2.): *In iure prohibetur, ne incestuosi matrimonium contrahant; ergo iure optimo introductum est stylo Curiae, ut isti volentes contrahere debeant facere mentionem de copula.* — Rodriguez (*Sum.* cap. 238. concl. 7.): *Debet fieri mentio in supplicatione amborum impedimentorum, scil. consanguinitatis aut affinitatis, et incestus.* — Compend. Salmantic. (Tr. 34. n. 299.): *Debet (copula) exponi, sicut caetera delicta occulta, quae inducunt aliquod impedimentum.* — Verani (*Iur. Can.* lib. 4. tit. 1. part. 5. §. 16. n. 89.): *Quia incestus est impedimentum, proinde exprimendum.* Praemiserat autem (ibid. n. 4.), subreptitiam esse dispensationem, etiam quando unum impedimentum est dirimens, et alterum... tantum impediens; est enim dispensatio etiam subreptitia, nisi utrumque impedimentum exprimitur. — His addatur Marcus Paulus Leo, qui Opus Romae edidit ann. 1644. cum titulo: *Praxis ad Litteras Maioris Poenitentiarum et Officii S. Poenitentiarum Apostolicae.* Scribit enim (part. 2. pag. 310.): *Ratio videtur esse, quia quando duo impedimenta se contingunt, impedimentum tacitum auget expressum, super quo dispensatur, et ideo necesse est de utroque facere mentionem: alias dispensatio est nulla.*

Denique ne inani labore alios congeramus hic testes, sufficiet allata testimonia

BIBLIOTECA CENTRAL
U. A. N. L.

fectio. Quae quidem impedimenta hisce versiculis expressa legimus:

*Incestus, raptus sponsatae, mors mulieris (al. muliebris)
Susceptus propriae sobolis, mors presbyteralis,
Vel si poeniteat solemniter, aut monialem
Accipiat, prohibent haec coniugium sociandum.*

cumulare Declaratione S. Congr. Concilii, quam a Rebello productam vel excribunt vel certe allegant plerique omnes, et sic legitur apud Garciam (*Quaest. Can.* p. 8. c. 3. n. 66.) et Pyrrhum Corradum (*Disp. Apost.* lib. 8. cap. 1. n. 38.): *Congregatio Cardinalium censuit dispensationem subreptitiam, si inter consanguineos vel affines... carnalis copula praecessisset, cuius mentionem in supplicatione non fecissent propterea quod tales consanguinei vel affines... per hanc carnalem copulam redditi sunt inhabiles ad contrahendum matrimonium, ex eo quod dicuntur commisisse incestum, qui impedit incestuosos contrahere matrimonium: ideo pro validitate dispensationis super gradu prohibito necessariam esse de iure expressionem copulae carnalis, prout stylus Curiae observat.* Ex qua declaratione, uti patet, tria in rem nostram luculenter confirmantur, videlicet, 1° ideo expressionem copulae habitam fuisse uti necessariam, quia cum incestus esset impedimentum matrimonii, dispensatione opus erat ad licite illud contrahendum; 2° ideo subreptitiam et eo ipso nullam habitam fuisse dispensationem, in cuius petitione mentio commissi incestus facta non fuisset, quia cum duo intercederent ad contrahendum matrimonium impedimenta, alterum tantum, tacito altero, exprimebatur; 3° hisce omnino principiis, iuribusque inniti stylum Curiae, dum incestus expressionem exigit, ac subreptitiam habet dispensationem, si eius mentio fuerit praetermissa.

At vero si res ita se habet, qui fieri potuit, ut plurimi iique gravissimi Aucto-

res, quorum syllabum cernere est apud De Iustis (*De Dispens. Matr.* lib. 1. cap. 4. n. 279.), et quibus alii addi facile possunt, necessitatem huius circumstantiae exprimendae infitii fuerint, atque adeo validam propugnaverint esse dispensationem, etsi eadem circumstantia silentio praetermissa in petitione fuerit? Rursus qui fieri potuit, ut cum sententia superius tradita iure certo adeo ac manifesto fulciatur, ea tamen etiam a patronis suis fere non nisi ut *probabilior, verior, tutior* proponatur?

Non ardua est huius dubii solutio, primo quidem si ista advertantur quae Navarrus habet (*Man.* cap. 22. n. 74.): *Quoniam (inquit) super impedimento incestus magna fuit disputatio in sacro Poenitentiariae Praetorio, cum ei summa prudentia, miraue dexteritate tamquam summus Poenitentiarius praesidebat Card. Alciatus illustrissimus, idemque omniinqua disciplinarum encyclopaedia clarissimus.* An omnis incestus hoc impedimentum pareret; his, quae alias hic dixi, substituo Primum: *plerosque omnes iuris divini et humani peritos stricte ac proprie appellare incestum solum coitum cum consanguinea vel affine in gradu prohibito...* Secundum: *inter omnes convenire, ex omni incestu oriri impedimentum affinitatis impediens et dirimens.* Tertium: *inter omnes etiam convenire ex incestu cum affine, durante matrimonio, admissio oriri impedimentum impediens matrimonium contrahendum cum quacumque alia...* Quartum: *plerosque omnes theologos tenere, ex incestu cum consanguinea oriri qui-*

Nunc itaque quatuor tantum numerantur impedimenta impedientia; videlicet 1° Prohibitio Ecclesiae variis de causis facta. 2° Item Ecclesiae

dem impedimentum affinitatis, nullum tamen aliud, sive ante sive post matrimonium contractum admittatur; in quibus est S. Thomas, Sotus, S. Antoninus, Sylvester, quos etiam sequitur Covarruvias... Porro si plerique omnes Theologi docebant, impediens hoc incestus impedimentum non oriri nisi ex incestu cum affine, durante matrimonio (*), quid mirum, si in aliis casibus incestus negabant petendam esse dispensationem, atque adeo negabant, in quaerenda dispensatione super impedimento consanguinitatis exprimendam esse circumstantiam incestus?

(*) Quomodo factum est, ut impedimentum incestus, quod erat situm dumtaxat in incestu cum affine, durante matrimonio, ut et supra dictum est, ratio fuerit, cur alius incestus nempe inter consanguineos eosque solutos, exponendus esset in dispensationibus petendis? Res nondum liquet.

Sed illud maioris momenti accedit, quod et ipse Navarrus habet (*Cons. IX. De Consang. et Affin.* n. 5.), nimirum quod eiusmodi impedimentum *secundum Paludanum, quem sequitur S. Antoninus, videtur consuetudine abrogatum... cui credimus.* Etenim si impedimentum incestus reipsa haberi queat ceu *abrogatum consuetudine*, ratio autem exprimendi in petitione dispensationis circumstantiam incestus inde solum, ut ostendimus, proflebat, quod incestus inducebat alterum impedimentum; manifestum est, eo ipso etiam necessitatem huius exprimendae circumstantiae penitus cessare. Et rursus cum abrogato hoc impedimento, inter consanguineos seu affines incestuosos contrahendo matrimonio non amplius duo impedimenta, consanguinitatis scilicet vel affinitatis, et incestus obstant, sed horum

primum dumtaxat, corrui eo ipso ratio, propter quam, ut vidimus, *subreptitia* censebatur dispensatio, quasi nempe concurrentibus duobus impedimentis alterum dumtaxat, altero relicto, fuisset expressum.

Tota itaque controversia eo demum convertitur, an reipsa abrogatum censi hoc impedimentum debeat. Porro nemo infitii potest, iam hac in re unanimem esse et Theologorum et Canonistarum, eamque certam sententiam, duo illa inter impedimenta mere impedientia, *catechismum* scilicet et *crimen* consuetudine penitus cessasse. Ut recentiorum dumtaxat rationem habeamus, ita Babenstuber (*Tr.* 8. part. 7. disp. 3. art. 1. n. 5.): *Haec omnia impedimenta criminis per non usum abrogata sunt, veluti docent communissime Auctores, et comprobant praxis Ecclesiarum.*

Billuart (*De Matrim.* diss. 6. art. 1.): *Plura olim (impedimenta impedientia) fuerunt orta ex crimine, sed haec, sicut et Catechismus, desuetudine abrogata sunt.*

Card. Gotti (*De Matr.* q. 8. dub. 1. n. 11.): *Plura ex praefatis impedimentis non vigent amplius, sed per contrariam consuetudinem sublata sunt.*

Roncaglia (*Tr.* 21. cap. 2. q. 1.): *Ex longaeva consuetudine non amplius considerantur ut impedientia matrimonium quamplurima crimina, de quibus passim apud Theologos.*

Wigandt (*Tr.* 16. *Exam.* 5. n. 53.): *Haec impedimenta iuxta communio-rem sententiam non amplius sunt in usu.*

Marcus Struggl (*Tr.* 12. q. 3. art. 1. n. 6.): *Haec impedimenta criminis, sicut et impedimentum Catechismi, per*

prohibitio, ne determinato quodam tempore matrimonii solemnitates celebrentur. 3° Contractus sponsalitiis cum alia persona iam initus, nec legitime solutus. 4° Votum, quod ex natura sua in contractu aut socie-

non usum et contrariam praxim Ecclesiae iamdudum abrogata fuerunt.

Viva (*De Matr.* q. 5. art. 11. n. 2.): *Sublatum iam esse per non usum criminis impedimentum, docent Sanchez, Laymann, Ledesma etc.*

Salmanticenses (*Tr.* 9. cap. 13. n. 15.): *Excepto interdicto, voto, et sponsalibus, reliqua iam non sunt in usu, sed consuetudine sunt ablata.*

Ferraris (*V. Impedimentum* n. 10.): *Ex assignatis sex impedimentis, cum duo iam non amplius vigeant, nempe impedimentum... criminis iam per longaeam desuetudinem abrogatum, hinc quatuor etc.*

Sporer (*Theol. Sacram.* part. 4. cap. 1. n. 146.): *Verum haec omnia (criminis impedimenta) per diuturnam desuetudinem sublata sunt secundum communissimam Doctorum sententiam, et omnium Ecclesiarum praxim.*

Giribaldi (*Tr.* 10. cap. 17. n. 18.): *Haec impedimenta, quae a crimine oriuntur, non amplius obligare, sed in desuetudinem abiisse, testantur Doctores communiter; et Navarrus in Manuali, quod iam nonagenarius dedicavit Gregorio XIII., dicit, se nunquam audisse, super tali impedimento criminis dispensationem fuisse petitam.*

Holzmann (*De Matrim.* n. 499.): *Crimen seu impedimenta impedientia criminis omnino omnia per universalem consuetudinem abrogata sunt.*

Mansi (*Th. Mor.* lib. 5. *Tr.* 10. part. 4. c. 15.): *Sotus, Corduba, Navarrus, Coninck, testantur, haec impedimenta criminum per diuturnam consuetudinem omnino sublata esse.*

Catalanus (*part.* 3. *De Matr.* q. 15. cap. 2. n. 15.): *De facto per consuetudinem omnia alia impedimenta im-*

pedientia, praeter haec quatuor, sublata sunt.

Ysambert (*De Matr.* disp. 9. art. 2.): *Invaluit consuetudo, ut sine dispensatione ab istis impedimentis nova inecantur matrimonia.*

Mazzotta (*Tr.* 7. disp. 1. q. 2. cap. 15.): *Duodecim olim numerabantur (impedimenta impedientia); nunc vero partim ex Tridentino, partim ex consuetudine ad quinque redacta sunt (addit scilicet proclamationum defectum).*

Tamburini (*lib.* 8. *De Matr.* *Tr.* 1. cap. 16.): *Erant haec olim duodecim... Nunc partim a Tridentino, partim a consuetudine legitime usurpata, reducta sunt ad quatuor.*

Potestas (*tom.* 1. part. 4. n. 3982.): *Communis opinio est, ea esse per non usum sublata ac proinde dispensatione non indigent.*

Elbel (*De Matr. Conf.* 3. n. 64.): *Olim quidem (impedimenta impedientia) antiquo iure diversa numerabantur. Iure novo de facto nonnisi quatuor communiter numerantur.*

Bouvier (*De Matrim.* cap. 4. art. 3): *Octo alia in iure canonico reperiuntur; sed cum penitus desierint, de quatuor adhuc extantibus etc.*

Concina (*De Matr.* lib. 2. diss. 3. cap. 3. n. 15.): *Advertunt Auctores, excepto interdicto, voto, et sponsalibus, caetera impedimenta obsolevisse.*

Edmundus Voit, vol. 2. n. 1234.) recensitis impedimentis ex crimine, uti superius allata sunt, subdit: *Haec per non usum sublata nunc esse passim testantur Auctores.*

Idipsum vero implicite dicunt quotquot nunc tantum quatuor, aut quinque (addita scilicet omissione Proclamationum) impedientia impedimenta enumerant. Ita Cuni-

tate coniugali servari nequeat. Quatuor haec versiculo sequenti comprehenduntur.

Ecclesiae vetitum, tempus, sponsalia, votum.

De singulis pauca subiicere satis erit.

liati (*Tr.* 14. §. 14. n. 2.): *Impedimenta nunc temporis impedientia hoc hexametro continentur etc.* — Et Amort (*Tr.* 15. §. 3. q. 2.): *Post concilium Tridentinum solum quatuor impedimenta etc.* — Et Antoine (*De Matr.* cap. 3. q. 1.): *Sunt quatuor, quae nunc certo vigent, hoc versu contenta etc.* — Et Reuter (*part.* 4. n. 526.): *Quae nunc vigent, sunt quatuor etc.* — Et Wagemann (*Part.* 3. *Tr.* 3. cap. 9. n. 135.): *Impedimenta sunt quatuor hodie, hoc versu contenta etc.* — Tournely (*De Matr.* q. 8. art. 2.): *Olim iure veteri duodecim numerabantur, quae ad quinque revocata et restricta sunt.* — Et Fr. Ant. a Goritia (*tab.* 187.): *Impedimenta sunt quatuor etc.* — Et Oberrauch (*Tr.* 20. cap. 5. §. 2386.): *Impedimenta mere impedientia antiquitus plura erant: moderna aetate nonnisi quinque obtinent.* — Ita et Antonius a S. Ioseph (*Comp. Salmant.* *Tr.* 34. cap. 3. p. 1. n. 165.), Segna (*De Matrim.* cap. 5. n. 390.), Piselli (*De Matrim.* part. 2. cap. 4.), Scaviini etc.

E Canonistis vero satis fuerit attulisse ea quae habent Giraldis, Engel, Reiffenstuel, Maschat, Schmalzgrueber, Pirhing, Pichler, Krimer.

Giraldis (*Expos. Iur. Pontif.* lib. 2. tit. 23. cap. 12. sect. 269.): *Haec Decretalis statuens, crimen incestus inducere impedimentum impediens matrimonium contrahendum cum quacumque persona, abrogata est contraria consuetudine. Quatuor enim dumtaxat hodie sunt impedimenta impedientia, videlicet etc.*

Engel (*lib.* 4. tit. 13. n. 2.): *Sed haec poena (incestus), sicut et alia impedimenta, videtur in desuetudinem abiisse.*

Reiffenstuel (*lib.* 4. tit. 1. n. 352): *Criminum autem impedimenta impedientia ita habentur abrogata, ut non amplius sint in usu.*

Maschat (*lib.* 4. tit. 13. n. 4.): *Alterum impedimentum ne complices (incestus) inire possint matrimonium cum quacumque alia persona, contraria consuetudine abrogatum est.*

Schmalzgrueber (*lib.* 4. tit. 13. n. 7.): *Impedimentum, quo prohibetur incestuosus et eius complex contrahere matrimonium cum quacumque alia persona, verisimilius non usu seu consuetudine contraria est sublatum ut recte observant Navarrus, Perez, Wiestner, etc.*

Pirhing (*lib.* 4. tit. 16. n. 12.): *Omnia haec impedimenta iure ecclesiastico inducta (praeter sponsalia et votum et praeter interdictum speciale Superioris) omnino hodie sublata sunt per diuturnam consuetudinem, secundum quam sic impediti, nulla petita dispensatione, passim ineunt matrimonia.*

Pichler (*lib.* 4. tit. 1. n. 92.): *Cum Navarro, Sanchez, Henriquez, Coninck, notant Laymann, Pontius, Lessius, Illsung, et alii Doctores passim omnia impedimenta (impedientia) criminis seu ex delicto orta per universalem consuetudinem sublata esse.*

Krimer (*lib.* 4. tit. 13. n. 1174.): *Ad hanc obiectionem: Incestus praestat perpetuum impedimentum matrimonio: ergo manifestum est, incestum esse manifestandum; respondet. Hoc impedimentum iam dudum recessit ab usu; hinc generali iam consuetudine fit, nullam esse culpam matrimonium contrahere cum hoc impedimento, et ideo*

BIBLIOTECA CENTRAL UANL

I. *Ecclesiae vetitum.*

389. — Est prohibitio sive particularis, sive generalis, ab Ecclesia facta aut ab aliquo Superiore ecclesiastico, ne aliquod matrimonium celebretur.

ob nullum incestum petitur dispensatio a Papa, vel Episcopo.

Quod autem mirum videri forte poterit, etiam S. Doctor Alphonsus de huius impedimenti, utpote obsoleti, cessatione id ipsum, ac Doctores supra allegati definiendum censuit. Neque vero uno in loco id asseruit, sed pluries id suffragio suo inde plane confirmavit. Et iam inde a prima Editione *Operis Moralis* an. 1748., ad illa verba Busebaum (lib. 6. tr. 6. cap. 3. dub. 4.). *Verum haec impedimenta* (nempe incestus, raptus sponsae etc.) *per non usum sunt sublata*, S. Doctor calculum suum adiecerat, subdens (not. f.): *ut dicunt Salmanticenses cum Sanchez et communi.* — Disertius vero alibi (*Hom. Ap. Tr.* 18. n. 53.), ubi impedimenta impediencia recenset, id ipsum de incestu iudicat, utut forte minus apte incestum cum propria matre substituatur incestui cum consanguineis coniugis, idest cum persona affini patrato, prouti reipsa exigit textus Decretalis Constitutionis, quae hanc poenam imposuit. Quidquid de hoc sit en diserta S. Doctoris verba *sub hoc nomine* (CRIMEN) *olim comprehendebantur quaedam delicta, nempe incestus cum propria matre raptus alienae sponsae etc.; sed hoc impedimentum etiam* DESUETUDINE OBSOLEVIT. Et rursus in eo loco, ad quem hic lectorem remittit (lib. 6. n. 905.) ad sup. relata verba Busebaum, videlicet *impedimenta incestus*, et aliorum criminum, *per non usum esse sublata*, S. Doctor addit: *Sic etiam Concina et Salmanticenses cum Sanchez et communi.* — Idque etiam magis diserte repetit (lib. 6. n. 857.), ubi insuper addit, ita hoc impedimentum esse sublatum, ut nulla indigeat dispensatione. Ita S. Do-

ctor ad quaestionem, an sponsalia dissolvantur per superveniens impedimentum: *Si impedimentum sit impediens, communissime et probabilius Sanchez, Palaus, Escobar, etc. negant, sponsalia dissolvi, nisi proveniat ex voto Religionis, et valde probabiliter etiam castitatis. Ratio quia alia impedimenta* HODIE NON VIGENT, NEG INDIGENT DISPENSATIONE. Ita S. Alphonsus: unde et S. Doctoris abbreviatores, Neyraguet (*De Matr.* c. 3. a. 1. n. 4.) et Galani (lib. 6. Tr. 6. n. 65.), recensitis criminis impedimentis impediencia, repetunt: *Sed haec per non usum sublata sunt.*

Dixi, id mirum forte videri posse. Et sane notum est S. Alphonsum alibi contra communissimam (ut suo loco videbimus) Doctorum sententiam contendisse tamquam *indubium*, exponendum necessario esse *crimen incestus*, si quando pro alio impedimento postuletur a Sede Apostolica dispensatio ad matrimonium contrahendum. Porro, ut sup. iam vidimus, non modo ex Doctorum auctoritate, ac praesertim ex testimonio Pauli Marci Leonis, qui ex professo de praxi S. Poenitentiariae scripsit, sed etiam ex Declaratione explicita S. Congr. Concilii, vera ratio, cur in petenda dispensatione pro quopiam alio impedimento exprimendum foret crimen, si forte intercesserat, *incestus*, in eo residebat, quod crimen *incestus* per se induceret impedimentum matrimonii impediens, adeo ut nisi utrumque impedimentum exprimeretur, dispensatio vitio subreptionis laboraret. Nonne igitur mirum videri potest, quod S. Alphonsus hinc quidem ut certum contendat, in casu crimen incestus necessario esse exprimendum, inde vero contendat, impedimentum criminis incestus hodie non

1° Prohibitio generalis in triplici praesertim casu habetur, scilicet 1° ne contrahatur matrimonium inter haereticum et catholicam, et vice

vigere, sed per non usum esse sublatum, et nullatenus dispensatione indigere? Quomodo necessario quaerenda erit dispensatio impedimenti, quod, fatente ipso S. Doctore, dispensatione non indiget?

At enim (inquies) nonne idem perseverat in toto hoc dispensationum negotio stylus Curiae, qui alioquin instar legis esse debet? Responso huic quaestioni haud difficilis apparet. Concedendum enim est, stylo Curiae, quoties certo de eo constet et adhuc ius illud vigeat, quo stylus ipse est inductus, et cui innititur, vim legis inesse. At simul diffitendum non est, vim consuetudinis, quae et ipsa naturam legis induit, eam esse, ut cum omnes humanas leges, tum etiam leges, quibus stylus Curiae innititur, abrogare possit et consequenter omnem vim obligandi eidem stylo adimere, quamvis sicut in Corpore Iuris immotae manent Constitutiones tum Synodales tum Pontificiae, alioquin contrario usu iam abrogatae, ita et in Curia immotae styli formae perseverent, utcumque earum vis post abrogata per contrariam consuetudinem iura, quibus innitebantur, prorsus alioquin interierit. Neque vero exempla desunt, quae palam id faciant. Sic apud Marc. Paulum Leonem, qui praxim Officii S. Poenitentiariae describit, formam reperies (*Praxis etc.* part. 2. pag. 329.) *absolutionis ab incestu cum dispensatione non quidem contrahendi cum complice eiusdem incestus, sed ut dicto incestu, non obstante cum* ALIQUA ALIA MULIERE *nullo alias sibi iure prohibita matrimonium servata forma Concilii Tridentini contrahere possit, misericorditer dispenses in foro conscientiae etc.* Attamen ecce tibi Martinum Navarrum iam inde ab ea aetate sancte testantem (*Man. cap. 22. n. 75., et cons. 9. n. 5., se in tota sua aetate numquam legisse aut audivisse, dispensationem super*

hoc solo impedimento impetratam, aut ullum incestuosum petere dispensationem a Papa vel Episcopo. Qua de re etiam Sanchez (*De Matrim.* lib. 7. disp. 17. n. 8.): *Iam diu ea consuetudo invaluit ut affectus aliquo ex his impedimentis* (expresse autem disserit etiam de incestu) *minime petita dispensatione ineat matrimonium. Quod inde constat quippe Doctores antiqui et neoterici, et sane insignes, qui in diversis orbis partibus scripserunt, ac versati sunt, eam consuetudinem legitime praescriptam esse testantur... et praesertim Navarrus, qui varias regiones peragravit, ac centesimum vitae suae annum complevit, semper studiis intensissime vacans, ac undique circa conscientiae quaestiones consultus, et tandem Romae diu moratus est quo ex universis orbis partibus dissolvendae quaestiones hae deferuntur, et tamen affirmat loquens de incestu..., se in tanta aetate nec vidisse nec audivisse peti dispensationem; et ita consuetudinem praescripsisse, ne dispensatio necessaria sit.* Sed neque alienis testimoniis opus nobis est. Nam etiamnum nemini sane venit in mentem, incestum, cuius reus quispiam sit necessitatem inferre aut petendi dispensationem, si cum muliere nullo alias iure sibi prohibita contrahere velit, aut circumstantiam hanc in supplicatione exprimendi, si ad ducendam mulierem alia ac consanguinitatis vel affinitatis causa prohibitam necessaria sit dispensatio, cum tamen in postremo casu eadem nullitatis ratio ex stylo Curiae valere deberet, quia nempe duobus concurrentibus impedimentis, alterum eorum supprimatur. Idque etiam ex Actis S. Poenitentiariae confirmare licet. Neque enim constat, etiam post Navarri et Sanchezii aetatem in praemissis adiunctis ullam unquam dispensa-